

۱۳۲۴
سـ
۵ صفر الخیر

الدین والارباب

نامنده

مجله ۶ اسلامیه در

۱۳۲۴
سـ
۱۹۰۶
۱۰ نچی ایول
۱ نچی جمادی ثانیه

محرر و صاحب امتیازی ایچون ادريس :
قران ملا عالم جان .

خارطیومطبعه
قران .

تاریخ تأسیس

س ۱۳۲۴

۵ صفر الخیر

الدین والادب

نامندہ

مجلهء اسلامیہ در

س ۱۳۲۴

۱ جمادی ثانیہ

۱۰ ایول ۱۹۰۶

محرر وصاحب امتیازی :

قزان خدام علمندین

ملا عالم جان البارودی.

قرآن نك هر آيتنده كوب حكمتلر وكوب معنا لار بيان ايدلكان بولسده سورء بقره نك اولكى دورت آيتى قواعددين نك اينك الوغلار ينى (الله و قيامتكه ايمان كلتووب الله غه عبادت قیلو و فقيرلر گه يار دم ايتونى) مشتمل بولغاندين قسقه چه بولساده مذکور آيتلر نك تفسيرلر ينى ذكر مناسب كورلدى .

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَلَمْ ذٰلِكَ الْكِتٰبُ لَا رَيْبَ فِیْهِ

قرآن هر عاقل انصاف برله باقغانده و يخشى اويلاغانده الله نك سوزى ايدكىنى ايچنده بولغان خبرلر و حكمتلر همه سى درست و معقول ايدكىنى يخشى آنكلارلق درجه ده در . كافرلر نك قرآنده شك و شبهه توتولارى اورنسر و يخشى اويلاماعان

(اَلَمْ) بوسوز تفسيرنده بلونماكى تيوش بولغان آچيق تفسير رسول الله دين (صلى الله عليه وسلم) ثابت بولما غاندين سكوت اولى كورلادر (ذلك الكتاب) اوزى مبتدا و خبر بولوب رسول الله (صلى الله عليه وسلم) كلتوركان قرآننى كورساتوب چين كتاب اول ، كتاب ديورگه صالح نرسده اول ايدكىنى آنكلادر ترجمه سنده (آنه كتاب) ديولور . يايسه بوسوز مبتدا بولوب (لاريب فيه) آيورم جمله بولماينچه خبر بولور بووقته . آنه كتابه يچ شك يوق ديو ترجمه ايدلور ،

و چین تیوشلی رونده بافماغانلاری سببیدیندر شو ننگ ایچون آنلار ننگ
شکرینی اعتبار ایدلمگان و آنده برده شک یوق دیو خبر ویر لگان.

فن اصطلاحنجه مونی اورنسر بولغان نرسه نی یوق حکمینه یورتو (
دیو تعبیر ایدلور * اهل فن و اکثر مفسرین ذکر ایتکان معنی اوشبودر *
ایکنچی معنی: (لاریب فیه) برله (لایر تابون فیه) آراسنک فرق بار
اولگی سوز قرآنده فی نفسه شک یوقلمقینی و چین حق ایدکینی آنکلانادر،
تیوشسر روشک شک ایدوچی بولسون کرک بولماسون کافر لر ننگ
اورنسر شک فیلولاری سببلی آیورم توجیه حاجت بولمای ایکنچی سوز
خلق شک فیلمایلار معناسنده بولادر.

بو تقدیرده تیوشسر و اورنسر شک فیلمغان کشیلر نی یوقغه حسابلاب
عامه شک فیلمایلار دیو توجیه ایتو حاجت بولور ایدی. مونده لاریب
فیه دیولگان سببلی فن بوینجه بولغان توجیه ساری حاجت کورمای.

هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ

ترجمه: بو قرآن ساقلانغو چیلر ایچون هدایتدر (کوندر گوچیدر،)
ساقلانغو چیلار یا که ساق کشیلر اوزلرینه زیان بولور دای نرسه لر دین
فاچقو چیلر هر اشدی یخشی او یلاو چیلار فائده بولورلق اشنی تیل او چیلاردر
قرآن نی قدر فائده غه دیملاسه و قز قدر سده ونی قدر ضرر لر دین قور قوت ساده
ساقلانوچان بولماغان کشیلر هر اشک یخشی او یلاوچان بولماغان کشیلر
اول قرآندین فائده لانمایلار، آننگ آدابی برله ادبلنمایلر. شو ننگ ایچون
قرآننی متقیلر گه هادی دیو حاصلاب ایتولادر، طبیعتنده احتیاط و اتقاء
بولماغان کشی هیچ بر وعظ برله وعظلانمای، هیچ بر فائده لی اشدین
فائده لانمای بر و ننگ خلقنده ساقلق بولسه اول کشی هر اشدی اوز
فائده سیننی ازلائی، خطا اشلردین یراق بولا، یوق و بار تیوشسر تقلید لر دین
چیکا اینک درست بولغان نصیحتلر نی طنکلای، باره باره اوزینی الوغ بولغان

چدامسز عذابلاردین ساقلاب چیکسز راحتک درجه لرینه ایرشدره . متقین
نی ریشک گی کشیلر ایدکینی صونکفی آیتک الله تعالی اوزی بیان وایضاح قیلادر .

الشماثل الشریفة

كان احسن الناس خلقا
رسول الله صلى الله عليه وسلم) آدمیلر ننگ
اینک کورکام خلقلیسی ایدی . م . ذ

كان احسن الناس واجود الناس
رسول الله (صلى الله عليه وسلم)
آدمیلر ننگ کورکامرگی وجوماردراقی
و بهادرراقی ایدی . ق . ت .

كان احسن الناس صفة واجملها
رسول الله صلى الله عليه وسلم
آدمیلر ننگ اینک کورکام صفتلیسی
و گوزلی ایدی .

كان رُبَعَةً الى الطول
بعيداً ما بين المنكبين
أسيل الخدين
بوی اوزونغه مائل ایدی .
ایکی اینک باشی آراسی یراق ایدی ؛
یانکافلری بیک چقغان و بیک اچکه
کرگان بولما اینچه تیگزو اوزونچغه
مائل ایدی ؛

شديد سواد الشعر
اكحل العينين اهدب الاشفار
توگی (ساچ و سقالی) بیک قارا
وکوزلری سورمه لی اوزون کرپکلی
ایدی .

اذا وطىء بقدمه وطىء بكلها
ليس اخمص *
باسقانده بتون ایاغی برله باسار ایدی
تاباننده قوشلق یوق ایدی .

اذا وضع رأده عن منكبیه فکانه
سبيكة فضة
کمش کبی (آق صاف) بوله ایدی ؛

واذا ضحك يتلاءم . ق . كولاگان وقتنك نور لا نوب كيته ایدی .
 كان ازهر اللون كأن عرقه اللؤلؤ
 آق توسلی ایدی و تیرلری انجو
 کبی (آق برتوك برتوك) ایدی ؛
 یورگان وقتنك ایکی باقغه صالحا فلا نوب
 م . اذا مشى تكفا
 وینکل یورر ایدی .

كان اشد حياء من العذراء في
 خدرها . خ . م .
 رسول الله صلى الله عليه وسلم اوندین
 چیقمان قزدانك اویالچانراق ایدی .
 رسول الله صلى الله عليه وسلم آدمیلردین
 کورله تورغان آغراقلا رغه صبر
 قیلغوچی ایدی .

كان افلج الثنيتين
 رسول الله (صلى الله عليه وسلم) نذك
 آلفی تشاری آرالاری آچیق ایدی ؛

إذا تكلم رُئي كالنور يخرج
 من بين ثناياه . ت . ق .
 سوبلاشكان وقتك تش آراسندین
 نور صاچلغان شیکالی کورونه
 ایدی .

كان خاتم النبوة في ظهره بضعة
 ناشرة . ت .
 رسول الله (صلى الله عليه وسلم) نذك
 پیغمبرلك خانمی آرقه سنده قالقوب
 چقغان ایت کیساگی ایدی .

تصحيح ۵ نچی مجله ده ۱۵۰ صفحه ده (مليحا) نی (یومشاق سوزلی) دیو خطا
 ترجمه ایدلکان درستی : (سوچوک یوزلی) ترجمه سیدر

مدرسه لر اصلاحی یا که شاگرد لر اصلاحی یا که مدرس لر

مدرسه لر اصلاحی عنوانی کو بدین بیر وسویلا نه هر شاگرد سویلای هر یاش سویلای غزیته لر یازالار آلائی دیلر بولای دیلر لکن بوسوزارننک بر اوچی بولورمو یازولارننک یمشی چیقارمو نی بولور استاذلر قارتلار طنکلار لارمو؟ منم او یمچه بزیننک بارچه نرسه مز بارچه اشیمز بار کشیمز اصلاحه محتاج.

(۱) مدرس لر توزاتولور که کک مدرس لر عمارت لری سارتین شریعت و حفظ صحت قانونلرینه موافق بولسون .

(۲) درس لر توزاتولور که کک مدرس لر دین علمینی ودین علمنک یاردملری بولغان علملر نی یخشی تطبیقاتی ایله اوقوتولسون یعنی دین علمی تیلا ونچه عمل و اخلاق او گرادلسون اسلام آدابی بر له تأدیپ وتر بیه ایدلسون .

(۳) مدرس لر توزالور که کک مدرس لر دین و ملت ایچون حاجت علملر نی یخشی اوقوتسونلر اوزلری الگورمگانده یولداش آلسونلر وکیل توتسونلر ملتیننک حاضرگی و آلداغی کونلری ایچون فکر یورتسونلار قایغورتسونلار نچو کته ملتینی دیانت و معیشت جهتلرندین بختیارلق یولینه سورسونلار .

(۴) شاگرد لر توزالور که کک شاگرد لر اوزلری کم ایدکلرینی و کم بر له معامله ایدلر و ایدچکلر و کم بولا چاقلارینی اویلاسونلار وشونکا موافق حرکتده بولسونلار .

(۵) قوم توزالور که محتاج بو اورنده قومننک خلقننک باری مدرس لر و مدرس لر خلقی بر له معامله لری جهتلرندین توزالولارینی ایتمهز که مدرس لر قدر دین ملت ایچون فائذلی اورن بارمو؟ دین و ملت ننک دوام و بقاسی ایچون علم قدر کرکلی وفائده لی هنر بارمو؟ الله رضاسی ایچون آخرنده اجر وثواب آلو ایچون علم یولندین آرتق آفجه اورنی بارمو؟ مذکور بش ماده نی بر م بر م اویلاو کک تکرار سویلنگان بولسه ده ینه سویلاویازو

حاجت کور لادر بلکه اهل انصاف و طالب حق بولغان ذاتلار (مدرسہ لار شاگرد لار قوملار) دین فائده لانوجیلار بواور .

برنجی مادہ

مدرسہ لار عمارت لری سارتین شریعت و حفظ صحت قانونلارینہ موافق بولسون . شریعت قانونی مدرسہ نک ایرکون بولماقیننی هر کم ایچون ایکنچی کشیگه یراق یانقانہ تن تنکہ تیکما سلك در جہدہ بولماقیننی تیلایدر بو حکمتنی آنکلاتو ازون سوزنی تیلاسہ دہ رسول اللہ نک (صلی اللہ علیہ وسلم) تربیة اطفال بابندہ بولغان کوب حکمت و معنائی بیغان قسقه غنہ مبارک سوزی برلہ آنکلاتہق ممکن .

مر و اولادکم بالصلوة و ہم ابنا سبعم سنین و اضر بوہم علیہا و ہم ابنا عشر سنین و فرقوا بینہم فی المضا جعر و اہ احمد بن حنبل و الحاکم و البیہقی (راموز الاحادیث) حدیث شر یف نک تر جمہ سی : بالالار یدی یاشکہ ایرشسہ لر نماز او گراد نکز اون - غہ ایرشسہ لر نماز ایچون سوقنکز (یخشی سوز برلہ او قومسہ لر قور قوتو و جزاء برلہ بولسہ دہ او قود نکز دیہک بولور) یتار اور نلاریننی بر برسندین آیور نکز * نماز دین اسلام نک الوغ باغاناسی بولغانغہ کورہ یاشلکندین او گراتوگہ و او قو برلہ بیوروغہ حتی اون یاشکہ ایرشکاچ کو چلاب بولسہ دہ او قوتوروغہ بیورغان چونکہ هر بالانی تربیہ اصولی هر توری آدابیننی یاش وقتندہ او گراتودر یاش وقتندہ بر توری تربیہ سنکسہ (اور ناشسہ) غالباً تاشلانمای . شول جہتدین بالانی نیندای حیلہ وقوت برلہ بولسہ دہ (اخلاقیننی بوزاردای بولماو شرطی ایلہ) یاشلکندہ تیوشلی اشکہ کوندرو تیوشسزدین دوندرو ضرور بولادر .

وہم بالا اون یاشلرگہ ایرشکاچ آنی مونی بیلہ باشلایدر تنی ایکنچی بالانک تنینہ تیکسہ و شول حالدہ یاتسہ لار طبیعت لری او یانوب (خصوصاً تر بیہ سز آدم لرگہ فاتوشقان توری سوز لر ایشکان بالالار) توری او ییلارغہ کیدرگہ و توری فتنہ لرنی او گرانہ باشلارغہ یول آچیلادر .

هر فتنه دين ساقلانو اچون باشك اوق فتنه نذك سببلر ندين ساقلانو
 كرك اكر باشك اوق فتنه نى قولايلا ته تورغان سببلرد ين ساقلانو لما سه فتنه
 توغا باشلاغاچقنه ساقلانو آنى باسار و بتورر اچون يتماز . مدرسه نذك
 ايسكى حاللرنده گى تغوزلقند ين تيل سويلاي آلماسلق و قلم يازه آلماسلق
 الوغ فتنه لر بولا كلكان .

تارلقده و تغوزلقده ايكنجى طبى وصى ضرر هم بيك الوغدر .
 هوا تغوزلقى و قسانلقى سببلى بوزولوب كشينك اوپكاسينه و آش قزانينه
 و دماغينه (ميينه) كوب زيانلر كلادر . و آدمده بولغان بعض
 آغرقلار نك تيز زمانك ايكنجى آدمگه اوتووينه سبب بولادر ، بو طبى
 ضرر لر شريعت بويىچه ده انكار ايدلگان بلكه اعتبار ايدلگاندر .
 بز نك بلغار و قزان ولايتنده روس غلبه سى صونكنده مسلمانلار
 قزاندين قوولوب بارده آنده مونده تارقالوب خلقغه و مملكتكه دين و علم
 و مال بويىچه الوغ فتور و نقصان كلگان باره باره آز آزغنه ييغولغالاب
 بش اون بالاغه دين او گرا ته باشلاغانلار و حاللرينه و طاقتلرينه كوره گنه
 بر قوش سالوب مدرسه ديوب اوقوته باشلاغانلار اقتوق طاقتلرى برله ترشوب
 اوقو و اوقتو آرقاسنده علم و دين سلسله سيني ازماي و بتونلاي يوغالتماي
 منك بلا و جفا برله بو صونك كونلر گاجه آلوب كلكانلر بتون شرع
 و طب قانونلرينى رعايه قيلوب ايركون عمارتلار قيلورلق استعداد
 (الكورلك) لرى بوله اغان علماننك سياحتى آز بولغانغه باشقه يرلردين
 عبرت و فكر آلوى بيك آز بولغان هم خلقنك مالى آز بولغان همتلرى
 بيگر كه آز * علمارسمى صورتده برير گه اورنا شماغان علم و درس يولنده
 و اوز معاشى خصوصنده آچيغراق و اوتكوررك سويلاي باشلاسه اورنندين
 قوغانلار هر تورلى اشد قناعتلى تلسز امام و مدرس ايزلگانلار .

شول سببلردين مدرسه اشلىرى عمارت جهتندين يخشيلاندرا ماغان . بيچاره
 مدرسلر شول نچار ، آدم تورماسداي عمارتلر اچنك شا گردلرني آسراب كلگانلر

بیک فوتلی چدام طبیعتلی شاگرد بر آزاوقوب زمانه سیننه کوره یخشی بولوب
یا که آزاما مطالعہلی بولوب چیقغان ناز کرک و او یاوراق مزاجلی شاگرد اوقوب
سل (چاخوتکا) و سائر مهلك آغرقغه گرفتار بولغان هلاک بولغان اوقوماغانی
(اون ننگ بشی آلتیسی) یاتوب یانوب خلق بر له معاملہ اصولینی او گرانوب
چیقوب علمی بولماسده معاملہ بلدگانی آرفاسنده یخشی اورن بیلاگان.
موندای گروہلر آزا علمی و قسقه فکرلی بولغانلری ایچون ینہ خلقنی اصلاح
و ترقی یولندین طیوب بز ایسکیده تار و کوچک مدرسہ لرده اوقودق
عالم و فلان بولدق حتی برکت کوردک بر نرسده آرتدرو حاجت دگل
دیو اصلاح بدلینه افساد دین کیر و تور مایلار و خیلا ضرر لرینی ایرشدره
آلار و آنکسز (بصیرتسز) قومگه دلیل و ساران خلقغه بایتاق سلتاو بولالار.
ایمدی بز گه انصاف و همت ایدوب مدرسہ لر ننگ عمارت جهتلرینی
توزایتک و شرع و حفظ صحت قانونلری ایستادکی قدر کینکایتک لازمدر.
تا که مدرسہ ده تور مق، اوقومق، اوقومق اونکای بولسون
تورغو چیلرننگ صحتلری (صاغلقلری) حیاتلاری (ترکلکلیری) طنچ بولسون
هیچ نرسه گه باقمای صرف تقلید یولنده بولغان کمنه لر (مالار
و بایلار و فقیر) بخارا و سهرقند و تاشکند مدرسہ لرینه باقسونلر که شهر ننگ
اینک اعلا عمارتی اینک کور کام یورطی مدرسہ لردر؛ مدرسہ لر قدر
زینتلی و چداملی ابو آنداغی پادشاهلارینه ده یوقدر بایلارینه کو بدین.
هر بر آدمی ایچون آیورم، بر حجره (بر نومیر) و بار چه کرک حاضر، علم
ایستاو ایچون اینک اونکایلی روشده ترتیب ایدلگان، کو براگی
پادشاهلر تورهلر طرفلرن دین سالونغان مدرسہ لر بولسه ده عادی بایلار
و مدرسہ لر طرفلرن دین سالونغانلاریده آزا دگلدر، بو بابده شرق خلقی
بر له غرب خلقی ننگ اتفاق و حمیت بابلار ننگی تفاوتلرنده صونکره

بر آز يازسه كرك انشاء الله.

درسلاز اصلاحي توغريسندە الوككى مجله لردە جمعيتة العلماء طرفندين اورناشدرله يازغان فكري يازغان ايدى. تفسير، حديث، فقه، اصول فقه، فلسفه دينيه، سير نبى، تاريخ اسلام علوم عربيه، درسلاز ينى بخشى درجه ده اوقوتو تيوشلكينى ايسكيدە بولغان اوقوتولار يتارلك دگل ايدكىنى آنكلاونى تيلانگان اهل انصاف آنكلارلق ايتولگان ايدى. علوم رياضيه توغريسندە ايتوله چك سوزمز: اولاً علماء دين طرفندين علوم رياضيه نك درستلكنده هيچ اختلاف كو چورلمگان علومك انواعينى (حلالى و حرامى واجبى مباحى مكر وهى نى) سايفان يرلرده هر قاىو مصنف علوم رياضيه نك درستلكينه و تقوية عقل (عقلنى كو چايتو) و تقويم ذهن (ذهننى توزايتو) ايچون فائلكلى ايدكىنه تصريح ايدوب اوقورغه قز قدرغانلار. غزالى نك احياسينه ملا جلال دوانى نك لوا مع الاشرافى مكارم الاخلاق ديگان كتابينه برگوى نك طريقه سينه و آنك شرحلرينه و آنك ترتيب العلوم ام رساله سينه باقسونلار اجمالاً دليللرى برله آنكلاتقانلار يا كه آنكلارلق ايتكانلر.

علمك واجبى: دين بلو و آنكلو و ساقلاو ايچون و حياتنى (معيشتنى) ساقلاو ايچون بولغان علملر، علم عقايد و فقه و اخلاق كى صناعت زراعت طب حساب كى.

مباحى: دين و دنيا ايچون كر كماز و زيانكە كلتورماز محض ذهنكه وسعت ويرر ايچون بولغان علملر، يوقارغى علملر نك كر كندين ارتغى كى.

حرامى: دينكه يا كه نظام عالمكه ضررلى بولغان علملر سحر علمى كى.

مكروهى: ضرر احتمالى بولغان (شبهه لى بولغان) علملر.

و ثانيا بزنگ ايسكى بخشى و ملتنگك اينك اعتبارلى و اعتمادلى مدرسلمرز
 و استاذلارمز كرك قزان و بلغار يورطنده كرك بخارا و تركستان يورطنده علوم
 شرعيه دين گنه درس ايتكانلر و ايتديلر اسمنده بولسه لرده اوندين ايكسى
 ناقص طريق ايله علوم عربيه ايكيسى دين علمى بولوب قالغان آلتى
 الوشى منطق و حكمت اسمنده اولان فنون ايله علم كلامنگك حاجت
 بولماغان قسملرندين بولا كلگاندر. مذکور درسلمرننگ اكثرى دين
 و دنيا سار تين هيچ فائده سزيا كه ضرور سز اولدق و منطق و كلام قسملرنك
 سلفى و خلفى طرفلرندين كوب اعتراضلار درست و درست دگل ديو
 تورلى اختلافلار كوچورلدگى حالده — بعض جهلاء مدرسین منطق
 اوقوده الوغ فائده بار مطالعه چيقارادر، عرب كتابلار ينى آنكلارغه
 اوكراتادر ديسه ده — كوب عمرلر صرف ايدوب اوقولا كلگان ملت
 طرفندين بو كونگاچه هيچ اعتراضه دوچار بولماي كلگان .

مذکور فنلرننگ بعضلى توغرىسنده اولگى اهل فنون و اهل
 بصيرت بولغان علماء و مصنفلر طرفلرندين حاجت دگل حتى درست دگل
 ديگان سوزلر بولا توروب عامه اغنيا و فقرانى بز فقط دين درسى
 اوقوتامز ديو آلد او بدلينه و شاگردلرننگ ده عمرلر ينى حاجتسز نرسه لر
 برله ضايع قیلو بدلينه اون اولوش درسنگك اوچ الوشینه گنه شول —
 درستلكنده هيچ شبهه و اختلاف بولماغان — علوم رياضيه اوقوتسه لر، اوچ
 الوشینه اصولى و ترتيبلى ايدوب علوم عربيه، قالدق دورت الوشینه
 كركلى و دينده بصيرت (درست فكر) ويرر روشده علوم دينيه و شرعيه
 اوقوتسه لر نى قدر سعادت نى قدر صداقت نى قدر ترقى و اصلاح بولاچاق
 درسلمر اصلاهنكغى سوز آخرنده مدرسلمر اصلاهنده كوچدى.
 لهذا مدرسلمر اچون علاوه ايدامز كه بز مدرسلمر اوزلرمن نى مدرسلمر مزده
 مستقل و كامل مدرس تانوغانمز. نى قدر شاگرد كلسه قبول ايد كيلگانمز. نى

اوفیمن دیسه یوکلگانمز (مگر اوزمز برده بلمگان اوگرنگان فن بولسه
 كرك علم تفسیر و حدیث و فلسفه دینیه کبی صرف دینی درس بولسون
 كرك ادبیات عربیه و علوم ریاضیه کبی علوم دینیه مقدماتی و حیات
 اسبابی بولغان علوم جهله سندی بولسون اول علملر حاجت دگل بعضی
 مجتهدلر گه خاص، بعضسندده دین علمی دگل روسلر آوروپالولار علمی
 سنکا دین علمی كرك مونه اوقونك تهذیب و سلم حکمة العین و فلان
 دیه آندای یوق و بار و سوسه لر برله ماتاشمه دیه رأینی قایتارا، در دینی
 سوندره و عقلینی آداشدره کلگانمز) ایمی حاضری زمانلارده نی سبب
 برله بولسه ده علوم و معارف توغریسندده کوزلر آچیلدی فکرلر
 آلماشندی عقللر بایتاق تورایدی موندین صونك بزگه ایسکی جوابلر
 یتمای باشقه تورلی علاجلر ایلامای بولمای بورچینی بشورگان بلار
 آغریقینی بشورگان اولار دیگاندا ی بزلر بورچهز نیده آغرقهز نیده
 يشورمايك خلقنك نظری آزایور دیو قورقمايق نی اشلايك؟ مونه
 اشلايك: قولمزدین کلوردای درسنی طاقتمز چه اجتهاد و فکر برله
 اوقوتایق، ملکه مز آز بولغان فننده یاکه برده اهلیتمز بولماغان
 علمده ایسکی خلفه لرمر یانینه چیتدین لیاقتلی یولداش لایق و کیل قوشایق
 اولده بولغان وکیللر (خلفه) لرمز غالباً اوزمزده تربیه لنگان کشیلر
 بولغاندین بزك ملکه مز بولماغان فنلرده آنلارنك ده قوئلری آرتق
 بولماس آنلارنی طاقتلری بولغان فنلرده كرك یراغلارینی یتوشدروب
 اوزلرمزگه معین ایتایك* درس اوقوننی اوقوتوننی بخارانرتیبلرینه واستانبول
 و باشقه بارچه بلاد اسلامیه توغریسی بزئك قزان و بلغاریورطندین باشقه
 ایشدلسگان و کورلگان بلاد اسلامیه نك بارچه سندده بولغان روشلر
 وزره درس اوقوتایق (منم شاگردم مندین باشقه نی تانوماسون باشقه

مدرس آلدینه تزلانماسون باشقه کشیدین نی قدر علم آلو ممکن بولسه ده
 آلماسون منم علمه قناعت ایتسون) دیگران قاعده نی تاشلا بقی بتورایک
 الوغمز کوچکز قارتمز یاشمز اتفاق ایتایک قلب واحد اوزره اجتماع
 ایدایک حیاة علم و قوۋة دین ایچون حاجتلی فنلر نی بارنده درس پر وغراما سینه
 آلوب اوز آرا استعداد و ملکمز حسبناچه تقسیم ایدوب کک بولسه
 خارجدین معین جلب ایدوب اوقوتایق. یوقارغی درسلی مدرسار
 اوزلرمز گدتو بانرکار نی خلفه لر گه مثلاً: برنجی جامعده (۱) بیلگولی ساعتده
 بخشى درجه ده (۲) دین تفسیر اوقودلسون هر قایومدرسده اولان علوم
 عالیه طلبه سی ساعتده شول درسکه حاضر بولسون.

- ۲نجی جامعده شول دستور (۳) اوزره حدیث اصولی برله اوقودلسون
 ۳نجی جامعده فقه و فلسفه دینیه اوقودلسون .
 ۴نجی جامعده اصول فقه اوقودلسون (۴)
 ۵نجی علم بلاغت (۵)
 ۶نجی علم کلام والهیات (۶) اوقودلسون.

(۱) جامعلر نی ذکر مجرد تصویر ایچوندر مگر شهر اورتالقنده بولوب طلبه ایچون قولایلی
 بولمقلری تیوشلیدر .

تنبیه هر قایو فنده خصوصی کتابغه اعتبار قیلما یینچه اصل فن تحقیقنه زیاده دقت ایتلی
 باری دستور درس ایچون فنده اینک دقتلی اینک فائده لی کتابنی تعیین ایدلور .
 (۲) اسباب نزولی آثارده واردور وایتک ثابت بولغان وجه اوزره تفسیری و طاققت قدرلی
 علوم جدیده گه تطبیقی ، اعداء دین طرفلر ندین ایراد ایدلمش شبهه نیک دفعی ، کبی
 اطرافلی ایدلور .

(۳) حدیثدین آنکلانغان فقه و فلسفه ، اصول حدیث بویینچه حدیثنک قوتی و مذاهبنک
 اول حدیثکه نظری ، وامثاله فوائدنی مشتمل بولو کک .

(۴) اصول فقه درسی اقوال مختلفه نقلندین عبارت بولما یینچه اینک قوتلی سوزنی دلیلی برله
 اورناشدر و ب قناعت حاصل ایتدرو روشنچه اوقوت مق تیوشدر .

(۵) علم بلاغتده قواعد اوستینه تراکیب بلغادین و آیات قرآنیه دین امثله وشواهدنی
 کوب ذکر ایتک و هر قایوسینه کما ینبغی تطبیق قیل مق تیوشلی بولور .

(۶) کلامده کلام قدام و زمانه چه تیوشلی اختلافات دینیه ده (نصرانیه و اسلامیه آرالارنده
 اولان اختلاف) توغریسنده زیاده تحقیق حاجت بولور .

اشبو آلتی نوع درس لر گه هر قایو مدرسه دین تیوشلی ساعتلر نك
شاگردلر حاضر بولورلار .

مذکور درس لر دین توبانگی کرکلی درس لر نی انفاقده بولغان بار چه
مدرس لر نك مشورتلری برله هر مدرسه نك خلفه لر ینه و آنلر یتوشماسدای
بولغانده خارجدین یراقلی و ملکه لی کهنه لر جلب ایدلوب بخش قاراغان
صونکنده شول مدرسه نك مدرسی تحت همایه سنده بولو شرطی ایل
تقسیم (۱) ایدلوب ویرلور یاز کوننده شولوق مدرس لر دین ایکی
کشی خلفه لر دین ترکیب ایدلگان جمعیت برله هر قایو خلفه نك
اوقوتقان درس لر ینی بیغولوب امتحان ایدرلر ، شاکردنك اوقوی
خلفه نك اوقوتوی مدرسه مذکور مدرسینک نظارتی نچوک بولغانلقی
میدانده کورلسون وهم اوشبو دستورده مدرس لر نك اوزلری
اوقوتقان درس لر یاز کوننده مدرس لر جمعیتی حضورنده امتحان
ایدلورلار .

منم ظنچه اوشبو روشچه اجتهاد ایتسک بایتاق درس لر اصلاح
ایدلور و بایتاق فنلر ترقی ایدر . موندین آرتق طریق
کورساتوب دلیل برله آنکلاتوچی بولسه قبول ایدوچیمن ، موندین
صونک قالغان ماده لر نی عقل ایرشکانچه بولوردای مقدارده یازساق کرک .
مدرس لر نی اتفاق برله اشکه چاغرماقم اوشبودر بواشمنده همه مدرسکه
و همه شاگرد که خیر خواهلق قیلدم . قبول ایدلمسه یالغوز باشم
بولسه ده حرکت ایتمک امیدنده من .

(۱) بوندهده الوغ درس لر نی الوغ مدرس لر گه تقسیم ایتکان کبی درس لر نی خلفه لر گه
تقسیم ایدلور مثلا بر درسه اولان صرف آلوچیلار بارده بر خلفه دین نحو اوقوچیلار
بارده ایکنچی خلفه دین حساب اوقوچیلار اوچنچی بر خلفه دین وهکذا اوقورلار
ایسکیچه اون درس لی شاکردلر نی بر خلفه گه بیروب شاکردلر نی درس لر خلفه نی علمسز
و آنکسز قالدیرماس .

تربيه ننگ تاثيرى ومكاتب رسميهء مليه ننگ كركلكى

تربيه هر نرسه گه تاثير ايده . وحشى حيوانلارنى بالادين آلوب
يورطده اوسدرلسه اهللانه (ايالانه) حتى آيو كى يرتقچ حيوانلارنى
بتونلاى طبيعتندين چيقاروب بولمسه ده بالادين ايوده اوستروب بايتاق
يواشلاندره لار . وهم فرده او گرنگان آتنى ايو گه او گرانو قيون بولا . شوننگ
ايچون آدم بالاسى كم قولنده وقتداى عادت اوزره تربيه لنسه شولاى
او گرانه

شرق عادتتچه اوسكان كشى شرق عادتينه او گرانه غرب اصولتچه
تربيه لنگان كشى شولا يوق بار سويگاني غرب اصولى بولا بر شاگرد
فرانسوز مکتبندى اوقوسه فرانسوزلانه (فرانسوز عادتى برله عادتلانه)
روس مکتبندى اوقوسه روس قولنده تربيه لنسه روسلانه آنكلينز تربيه سنك
بولسه دخى شولاى .

وهر كم قايو عادت اوزره عادتلنسه وشول تربيه ده او گرنسه شول
عادت وتر بيه نى آرتق كوره باشقه عادت وتر بيه نى چيت كوره .
كوب وقتده عقل كوز وقولاق وعادت آرتندين كيددر
او گرنگان نرسه سيني كور كام ودرست سايو چان يات نرسه نى (نى قدر دليل
وبرهان برله ثابت بولغان بولسه ده) ياتسونو چان وانى انكار قيلورغه
اشغو چان بولادر . بواش فلسفه بويى تچه وتجربه بويى تچه ثابت وآنقدر
بيك صاف وقوتلى عقللى غينه بو بلادين كوز وقولاقغه ايار چينلكدين
قوتولا آلار .

بزننگ قزان وبلغار مملكتهمزده ملتهمزنگ اوز قولنده رسمى وحيات
قوتى ايچون بولغان مکتبلر يوق . روس مکتبلرى (حكومت مکتبلرى)
روس وتاتار لرنگ اورتاق آقچهلار ندين اشلنگان وتوزلنگان بولسه ده
روس عادتى غرب اصولى اوزره بلکه خريستيانلق روهى وا كثرنده

میسو نیرلق دخلی (فاتوشی) وقوتی اوزره توزلگان بولغان دین اول مکتبلرده
 اوقو و تربیه לנו مسلمانلار ایچون اونکغای و یخشی بولماغان کوب
 یکتلرننک (غالباً اعتقادلارینه کوب زبان کلمه سده) دیانتلرینه
 و ملتلرینه کوب زبان کلگان .

چیت تربیه برله بوزلماغان خلق بواشنی بیک یخشی آنکلاغانلار
 (حتی شول مکتبلرده تربیه لنگان صاف عقلینی پاک اعتقادینی ساقلاغان
 کشیلر دین بایتاق ذانلر هم بواشنی اقرار ایدهلر) خلقمزننک بواشنی
 خطا دگل (کوب یاشلر یاشلکری وهوس غلبه سی سببلرندینده
 تورلی سوزلر سویلاسه لرده) اش باری ایکی تورلی کورلگان : یا برده
 روس مکتبینه کرمای خر یستیان تربیه سنی آلمای بر درجه دینینی (اعتقاد
 و عملینی) ساقلاو دنیاچه توبانراک قالو ، یایسه اول مکتبلرده اوقوب
 دنیا و حیاتچه درجه لی و آقچه لی بولوب دینی (اعتقادی یا که عملی) یاغندین
 کیملک گه اوچراو . اوچنچی احتمال : اول مکتبلرده اوقوبده دین
 جهتندین قصور سز قالو کورلرده بیک آز بولوب یوق حکمنک در هر اشد
 کوبکه غالبکه باقوب حکم ایدله در . بس خلقننک مذکور مکتبلردین
 تارتنوی اورنسز کورلمای بردینگه اعتقادی کشی البته اول درجه ده
 اشکه دین نقطه سندین باقوب ایکنچی مرتبده دنیا و حیات یاقلارینه باقسه
 کرک بزیننک موندای حالمز بعینه هندستان مسلمانلار دنگده بار .

هندستان مهالکی انگلیز قول آستنه کرگاچ هند مسلمانلاری انگلیزلرنی
 دشمان توتو و اوزلریننک آنکلیزلاردان قورقوسی سببلی آنلردین معارف
 اوگرانونی و آنلر مکتبندهر تربیه لنونی مکروه و ضرولی کورگانلر و انگلیز
 مکتبندهر اوقغان آدملری ملت قومندین چیتلنکان اوزلریده آنی چیت
 کورگانلر و انگلیز مکتبلرندین هیچ بر طریقه فائده کیلورینی امید
 ایتمکانلر . لاعلاج سید احمد خان نام ذات علوم حیاتییه ایچون ملی و اهلی مکتب
 تأسیس ایدوب ملتینه بیوک خدمت ایتکان و علوم حیاتییه ننگ کرکلکینی

وفائده سینی انگلار ایچون بر یخشی نمونه کور ستهکان. هندستان مسلمانلاری ننگ حاللری بوجهتجه بزم، روسیه قولى آستنگ قالغان مسلمانلرننگ حالینه وروشینه بتونلای اوخشاغان. شونکا کوره اوشبو سید احمد خان. ننگ ترجمهٔ حالینی اوقوب بزم روسیه مسلمانلری آندین عبرت آلور امیدى ايله مجله ده آننگ ترجمهٔ حالینی یازمق مناسب کورلدى.

سید احمد خان

سید احمد خان ننگ نسبی عز و جاه صاحبی اولان بر کبار عائله گه متصلدر. الوغ بابالری مغول ایمپراطورلری فاشنده زور مرتبه لی ایدیلر. باباسی علی خان ایمپراطور اجیر وقتنده هند دولتندن جواد علی خان و جواد الدوله لقبن قازانمشدی آنا یاغندن باباسی خوجه فریدالدین احمدده سیاسی بیوک منصب صاحبی ایدی هم لورد ولسلی طرفندین ایران شاهینه ایلیچیلکله یبارلمش ایدی. سید احمد خان ننگ والدی محمدتقی ایسه دنیا دن اعراض ایدوب دائم عبادت برلان مشغول اولوردی هندیلره انگلیزلر غلبه ایتکاج مغول ایمپراطوریننگ دولتی ضعف وانقراضه یوز توتدقده ایمپراطور سید محمدتقی گه وزیر بوا مقنی تکلیف ایلا دیسه ده قبول ایتمادی و اوزیننگ قائن آناسی خوجه فریدالدین المذکور ننگ مستحق ایدیکنی بیان ایلا دی بوننگ اوزرینه خوجه فریدالدین وزیر لیکه تعیین اولنوب مدیرالدوله هم امین الدوله لقبیلرله تلقیب اولونمش خلاصه سید احمد خان ننگ آنا آناسی شریف نسلدین اولوب همت و ذکاسی آنا بابالرن دین بیرلی کیلگان اوصاف حسنه لرننددر.

ترجمهٔ حیاتی

سید احمد خان ۱۸۱۷ سنه سی هندستان ننگ دهلی نام شهرنده تولد ایدوب آناسی ننگ حضورنده تربیه لشمش. یاش وقتنده بیک قیوسن (اویالچان) اویالوچان و قورقاق ایدی. «باشلکده بو روشلی آدم لرده یکتلگه ایرشدکده عقل و درایت آرتوق بولا. گویا که بوندای آدم لرده

عقل ایلان بدن برگه اوسوب براسکده تیگز خدمت ایدهلر اما صبی وقتده اوق اوتکون ذهنلی کشیلرده عقل بدن اول اوسوب بدن کمالتکه ایرشدکده عقل کیمی باشلادیغندن بونلرننک هیچ برندن لایقیله فائده ایدلمی ولکن کشی ده گی خلق بوننک خلافتچه در. مثلا توغری آدمنک توغریلغی کچکنه دین اوك اینک عادی مسؤل لرده ظاهر بولا شولایوق اخلاص، ریا، بخل، کرم کبی خلقلرده «سید احمدخان ننگ صباوتی شولای اولوب کچوک وقتند انوق توغری تعصبسز هر فکرلی ایدی. حکایت ایدر لکه : ایمپیراتورننک سرای ناظری احمدخان نی براسکده اویناب یورگان بالالار آراسندین چاقرمش احمدخان جواب ویرماهش ایمپیراتور بو حالی احمدخان ننگ آتاسینه سویلادک آتاسی بالاننک اوزینی چاقروب ایتوگه اشارت قیلمش احمدخان ایمپیراتورننک حضورینه کیلوب نه ایچون جواب ویرمادیکندن صور اوینه «بوقیغه غرق ایدم» دیب جواب ویرمش مجلسده گی آدم لر باشقه برسبب بیانیه اعتذار ایتمگه تنبیه ایلاسه لرده باشقه برسبب یوقلغینی وراست ایتدیکن سویلامش ایمپیراتور جوابینی یخشی کوروب کوله کوله انجو طاقیه انعام ایلامش.

۱۵ یاشنده درسکه شروع ایدوب مبادی علومنی تحصیل ایلامش کوندز اوقود یقلرینی کیچ آتاسی طنکلادر ایش شوننک سایه سنده ایداشلرندن اوستون اولمش (کاشکه هر آنا شولای بولسه دنیاده جهالتننک نامی قالماز ایدی،)

۱۸۳۶ نچی یل احمدخان ننگ آتاسی وفات اولدوقده دهلی پادشاهلریننک آخری اولان بهادر شاه سید احمدخان غه آتاسیننک بارلق رتبه سیله (استاذ حرب) معنا سنده اولان «عریف یونغ» لقبینی احسان ایتمش ۱۸۳۷ نچی یلده انگلیز اداره سنده گی حکومت خدمتینه کرشوب ایکنچی یلنی دهلی شهرنده دیگر بر منصبه قویولمش ۲۵ یاشنده ایکن فتح پور قضا سنده «منصف» لک درجه سینه نائل اولمش بر نیچه یل لردن صوننک دهلیگه

قایتوب علم دن لذتیاب اولدیغندن دائم مطالعه ایلان اشتغال ایدر
اولمش شول وقتلرده «آثار دهلی» اسملی کتابنی تألیف ایلامکیل ملوک
آسیویه جمعیتینه اعضا صایلاندى.

۱۸۵۷ نچی یل دهلی ده هندیلر انگلیز لره اطاعتدن باش تارتوب
کوب قان توکدیلر اول وقت سید احمدخان بجنورده قاضی غه نائب
ایدی احمدخان بو اختلال ننگ هنوز وقتی یتمادیکینی وطنینه محض ضرر
ایدیکینی بلوب اختلاچیلر ننگ باشلقلرینه نصیحت قیلسه ده فائده ایتمادی
کندسینی اولتر و ایلان فورقتدی لار. مشارالیه احمدخان بی گناه بالالرننگ
خاتونلرننگ اولدرلدکینه طاقت ایده آلمای شول طرفده غی انگلیزلرنی
بریرگه جیبوب آنلرنی عاصیلردن صافلارغه بیک اجتهاد قیلمش حتی بر
ارالق عاصیلر اوزینی اولتر و گه یقین قالمش لر شول یرده بر اورمانغه
یاشرنوب کنه جاننی قوتقارمش اختلال باصلغاندین صونک احمد خان غه
انگلیزلر کوب هدیه لر کوندردکلری کبی هر آیفه ۲۰۰ روبیه معاش
تعیین ایلامش لر. شول اثناده ۱۸۷۳ سنه سی انگلیز چه یه ترجمه اولونغان
«اسباب الثورة الهندية» اسملی کتابینی تألیف ایلامش اردولسانیله
یازدیغی بو کتابنده انگلیزلرننگ وظیفه و هدیه لرینه آلدانمادیغینی، حقیقه
وطن خادمی ایدیکینی اثبات ایدوب انگلیزلرننگ نامعقول اشلرینی
مواخذه؛ بعض مقصودلریننگ سرلرینی و هندیلری عصیانغه مجبور ایتکان
اسبابی بیان ایلادیکی کبی هندیلرننگ ده خطالرینی ستر ایتمامش
بارسینک ده نوب سببی جهالت اولدیغینی، هندیلرننگ هرشیدن ایلک
علم گه احتیاجلرینی بلوب شول خدمتک بیلنی باغلامش ونی تورلی
وسيله ايله اولسه ده هندلی قرداشلرینه تعلیم یولنده ترشونی عادت ایتکان
ایدی بونک ايله برابر حکومت اشینه ده یتشور ایدی شول زمانلرده اوچ
جلد اوزرینه توراتنگه شرح و تفسیر یازمش اهل اسلامدن بونک کبی
کتاب یاز و چیلرننگ اولی در بو کتابی هندیلرننگ هم انگلیزلرننگ مقبولی اولمش.

علم گہ ایتدکی خدمتی.

سید احمد خان و طنداشلر بئنگ ترقی و تعالیسی ایچون نعصب جاهلیہنی بتوروب انگلیزلرننگ اوزلری کبی انسان اولدیقلرینی و علوم جدیدنگ شریعتکہ خلاف اولمای بالعکس شرع شریفنگ امر ایلادیکی فائدہلی علوم ایدکینی آنکلاتردن باشقہ چاره بوقلغینی کوروب اینک اول بر «جمعیة الترجمة» انشا ایلامش، (بوکونک اول جمعیت علی کدده جمعیة علمیہ نامندہ) اول جمعیتنگ مقصدی غرب خلقی ننگ علوم و اخلاقینی شرقلیلرغہ یاقینلاشدرمق ایدی حکومتنگ یاردمیلہ بوجہ جمعیت انگلیزچہ دن ترجمہ ایدوب عوام آراسینہ خیلی کتاب تاراندی بونکا مکافات ایتلوب سید احمد خان آلتون میدال ایلان برابر انگلیزلرننگ مشهور محررلرندن معدود ماکولی ننگ تالیفاتندن بر کتاب ایله تلطیف اولوندی.

۱۸۶۷ نچی یل بنارس کہ کوچوب اوغلی محمودنی انگلترہ گہ کمبریج مدرسہ سینہ یباردکنده اوزیده وطن غہ خدمت بوللرینی او گرانو ایچون برگہ سفر ایتمش. انگلیزلر بیک خوش قبول ایلادیلر اهل علم اهل سیاستدن کوب کشیلرہ طانشدی کوب حرمت کوردی اول وقت دوق ارکیل هندستان وزیری ایدی احمد خان نی کوب هند اعضا لغینہ ہم ائینبوم جمعیتینہ فخری اعضا انتخاب ایلادی.

سید احمد خان بلاد انگلیزده کوردیکی اسباب ترقی و تمدندن بیوک عبرت آلوب هندلیلرننگ حقیقہ حالینہ، چن احتیاجلرینہ، ایسکیلگہ یابشمق آتا بابا عادت ایدکینہ، جهالتنگ اینک بیوک سببی آتا بابا عادتینہ ایارمک ایکانلکینہ، علوم جدیدہ دین نفرت ایتمک و باشقہ ملتلردن اجتناب ایکانلگینہ واقف اولدی. ۱۸۷۰ نچی یلده بنارس کہ قایتوب اولگی اشلرینہ توتونغاچ کمبریج مدرسہ سی کبی بر مدرسہ بنا قیلونی کونکینہ اورناشدرغان ایدی لکن زمان و حالنگ مساعدہ سی اولمادیغندن فرصت کتوگہ وقت کوزلاوگہ مجبور اولدی. شول

مقصدینه يوللار حاضرلمگه باشلاب «مصاح الهيئة الاجتماعية» اسملى جريده نشر ايلامگه باشلادی بو جريده سنده علوم جديدهنى حرام ديب بلگان ذاتلرننك خطالرينى ادلهء دينيه وشواهد عقليه ايلان اثبات ايدوب اوزون مقاله لر نشر ايدر ايدى.

شول روشچه ۹ يل مجادله ايلادی . سيد احمد خان ننگ ترجمهء هالينى يازان كولونيل غراهم « سيد احمد خان ننگ بو جريده سى هند مسلمانلرينه ينه عجب تأثير ايتدى . آنلرنى هاكملرينه ياقينلاشدردى » دپور . هر وطن خادمينه بولا كيلگان بلا سيد احمد خان دن ده يراق كيتمادى كوب كشيلىرننك عداوتنه دو چار اولدى بيت حرام (مكه) دين وعيد كيلدى بعضلر تضليل ايلاديلر صاتاشقان ديديلر لکن آنلرغه هنوز چشيلق ايلان بيان قيلوب خالص مسلمان ايدكينه قناعتلندردى سير ولیم هنتر ننگ اهل اسلام عليهنك تأليف ايلادى كى كتابنه يازديغى رديه سى بو قناعتلرينى تأييد ايلادی بو مشكلات سيد احمد خان ننگ سعى واجتهادينه اصلا خلل كتورماي قالغان بارلق عمرينى مدرسهء كليء اسلاميه آچوغه فدا ايلادی بوننگ ايچون اوڭا هند انگليزى مدرسهء اسلاميه سيننگ رأس المالى اسمنده بر هيئت (كاميسييه) تشكيل ايلادی .

بو مدرسه ننگ بنارس شهرنده بولوى تصور اولونسه ده صونکندن شاگردلر كيلو ينكل اولسون ايچون هندستان دهغى مسلمانلر ننگ اورتالغندهغى على كده شهرنده بولمقى معقول كورلمشدى .

بو مدرسه نى وجودكه كلترو مادى احتياجن باشقه خلقننگ تعصبينى ومشكلاتنى آرتدرمقده ايدى . بر گروه متعصب جهلاء بو امر خيره مانع اولمق ايچون قيام قيلسه لرده سيد احمد خان ننگ عقل و درايتى مدرسه ننگ پر و غراملرى گوزل ترتيب اولنوب مقصود يالغز اولاد مسلميننى تعليم وتربيه ايديكينه هر كس قانع اولمش ايدى بو اشه انگليزلردن ده مشهور آدملرننگ معاونتى اولوب اعانه لر جييوغه باشلاديلر لکن

بيوك مانعلر اولوب اعانه بيك آز جيولمىش ايدى .
 سيد احمدخان هم آنك كاميسييه سى لازم بولغان مصارفنك تمام
 جيلغانينى كوتەك معقول اولماديغندن هنوز اشكه باشلاب ۱۸۷۵ سنه سى
 على كده ده بر كوچك مدرسه بنا ايدرك اهالى نك رضاسنى جلب
 ايلامشردى بونك اوزرينه اعانه گه قوبولوب ايكى يل تولغانچه كرك
 خراجت جيولوب مدرسه كليه (دارالفنون - اونيوورسيتيت) تاسيس ايدلمىش
 هم سيد احمدخان كوچكانچه انگليزلىر اداره سنده بولمىش ۱۸۸۰ نچى يلدە
 بار كى منصبى تاشلابارق على كده گه كوچوب اخير عمرينه دك
 شول مدرسه ده رئيس و مدرس اولمىش ۱۸۹۸ سنه سى ۸۱ ياشنده حالده
 بو فانى دنيايه وداع ايلادى .

مشار اليه حضرتلرينك او صافى

سيد احمدخان بدنك ، عقلك كامل اولديغى كى باشى ، كوزى ،
 صقالى هم الوغ اولوب قاتى ساچلى ايدى ، بلند همتلى ، اش سيوچان ،
 باشلاديغى اشنده بيك چدام خصوصاً وطنغه خدمتده بيك صبرى ثباتلى ،
 آفتق صولووينه قدر اهل اسلامنك ترفيسى ايچون اجتهاد ايدن بر
 محترم ذات ايدى .

بو يوقار يده سويلاديكمز مدرسه كليه بناسى ايچون لازم اولان
 مصارفى ييغوق نيتيله شهر دن شهر گه يوردكنك بيك الوغلاب آلورلر و آنك
 شرفينه بيوك مجلسلر آشلر يا صارلر ايمىش سيد احمدخان آنلرغه « بن
 اشارغه اچار گه كيلمادم بلكه سزه ياردم ايلامگه ديملار ايچون كيلدم
 مجلسلره صرف ايد اچكنكزنى مدرسه گه بيرنكز » دير ايمىش .

على كده مدرسهء كلييه سى

بو مدرسه هندستانداغى اسلام مدرسه لر ينك اينك زورى
 واينك ترتيبلوسى اولوب ۱۵ لب مدرسى ، ۵۰۰ قدر شاگردى باردر
 هند ، فرس ، عرب ، انگليز لسانلرى تدريس اولنور . كتبخانه سى ،

و مطبعه سی موجود در بو مطبعه ده هفته ده ایکی مرتبه نشر اولونان شول
 مدرسه گه منسوب جریده طبع اولنور. بو مدرسه گه هر آیده تخمینا
 آلتی منک روبیه (دورت منک صوم چمالی) مصارف توتوله .
 خلاصه کلام سید احمدخان اوزی وفات اولسه ده اسمی وفات
 اولمادی آنک گوزل اسمی قیامتکه قدر یاد اولوناچق وهندستانلیلر
 احمدخان نی هیچ وقت اونوته پایاچققر فی الحقیقه آنلر اول حضرت نذک
 قدرینی بلوب وفاتندن صونک اسمنی احیا ایچون بر جمعیت تأسیس
 ایلا دیلر بو مقصد اینک گوزل وسیله سید احمدخان نامینه بر مدرسه
 بنا قیلماق اولدیغندن مذکور جمعیت علی کده مدرسه کلیه سی کبی بر
 مدرسه بنا ایلمک ایچون اعانه جمع ایتمکده لر در الله موفق ایلاسون .
 الهلال دین مترجم . توفیق .

تیل

تیل - ادبی تیل اورام تیلی دیکان ایکی تورلی تیلگه بولونمکی ایکی تیل
 اراسنده در ست ایورمه ، غزیتته و مجله لر فی قایو تیلده یازو ککک ؟
 ادبی تیل اورام تیلی . تیلنک بور و شده ایکی تورلی بولمقی هر تیلک
 بار . عرب ، فرس ، روس ، اوزبک و بزنگ تاتار تیللرنده تیل ایکی
 تورلی حسابلانادر . عربک تیل صرف ونحو قاعده سینه موافق بولسه وبر
 آز بلاغت قاعده لرینیه اعتبار ایدلکان بولسه ادبی تیل دیوب اتالادر کتاب
 و مجله و غزیتته نی اوشبو تیلده یازالار .

اوز آراسویلشکانلرنده - حاضرگی علما و ادباسینه قدر - صرف
 ونحو قاعده لرین رعایه قیلمای کوب مساهله برله سویلاشالر بوروشلی
 تیلنی (اورام تیلی) (عامه لسانی) (محرف عربی) دیو حسابلا یلار .
 مثلا اوغلم سوزمی ایشت سنکا ایتام که یازو وادب اوگران بوش

قالما قدر ودرجه حاصل ايدرسنك آنكلاد نكمود يمك بولغانده عامه
لسانچه اسمع كلام يا ولد اقل لك تعلم كتبه وادب ولاتبق ببطال تحصيل
شرف وحسب فهمت ؟

ديوبياز وده قاعده ادبيه نر عايه ايدوب اسمع كلامي يا ولدي اقول لك
تعلم كتبه وادبا تحصيل شرفا وحسابا ولاتبق بطالا فهمت ؟ (هل فهمت)
ديو بازارلار .

حاضرگي عربلار نك بارچه سنده حجاز ومصر وشام وتونس وفاسده
بوزوشك عامه تيلي ومحاوره تيلي كتابت تلينه باشقاروب كيتكاندر .
فرسده (فارسيده) عربكه كوره ايكي تيل آراسنده آيورمه آزدر
مگر بخارا سمرقند تيللري فارس واوزبك تيللرندين قاتوشمه (تارثيكي)
عنواننده بر نوع فارسي تيلدر كتاب تيلندين وچين فرس تيلندين
بايتاق اوزگار تولمش وينكلايتولمشدر توغريسي خيلي بوزلمشدر اوز
ارالار نك عامه لساني حسابلاندر وياز وغه كر وتولمايدر اوزبك تر كيسندن
كوب لغات آلونوب فارسي شيوه سنچه كلتورلوب اصل فارسي
لغتينه قاتوشدرلوب ياصالمش بر تيلدر . اوزمزنك تاتار تيلينه كلسك
ينه شولاي ايكيگه بولونادر ولكن ايكيگه بولونسه ده آيورمه بيك كوب دكلدر .
تركلر وتاتارلر عربلر كبي تيللريني ينكلايتوب بتونلاي قاعده دين
چيقار مايلار صرف قاعده سينه — قاعده ني بلماسه ده — توغري كلتورلوب
سويلايلر عربلر نك اعرابلاري اورنينده تركيده گي رابطه لرني وادانلارني
اورنلارنده ايتالار باري بعض حرفلري توپاسراق وعرب حرفلرندين
بعضلري — ث ح خ ض ظ كبيلىر — باشدين اوق تيللرنك بولماغاندين
عرب وفرس سوزلرينه قولاقى اوگرنگان كشي ايچون قزقسزراق طيولادر .
شونلقدين ترك وتاتار خلقينك اوز اختيار نچه سويلاب اوگرنگان
سوزلرين عامه تيلي، بازار تيلي ديوب؛ بر آزر عرب حرفلريني آلوب وتوپاس
سوزلريني آلماشدرلوب ايشدر قولاقغه ياتوشلى بولغانينى ادبي تيل

دیمک ممکن . (*)

قسقه چه ایتکانه بزینک بلغار ترکیسنده (قاتار چه مزده) بنونلای
 بو (اورام تیلی ادبی تیل) دیو ایکی اسم ویروب یوروتوردای
 تورلی تیل یوق دیمک درستلکدین بیک براق دکلدیر . مگر (اورام تیلی)
 و (کتاب تیلی) دیو آیوراسه طش بولماس . بوسوز توبانده گی آیورمه
 ره آنکلانور .

ایکی تیل — ادبی و اورام تیللری — اراسنده درست آیورمه بو
 آیورمه ننگ تامری (ادبی) دیگان سوزدر .

تیلننگ ادبی بولمقی شول تیلننگ اوز علوم ادبیه سینه توغری کلمکی
 برله بولمق تیوش * هر تیلننگ علوم ادبیه سنده بایتاق علملر آلونغان
 بولاسده الوغراقلاری و آلدونراقلاری شول تیلننگ صرفی و نحوی و بلاغتی در .
 هر قایو تیل اوزیننگ مذکور اوچ تورلی فنینه (علمینه) توغری بولسه
 اول تیلنی ادبی دیمک درست .

اگر مذکور فنلرگه توغری بولاسه ادبی تیلدین چیقاروب بوزوق
 تیل ، اورام تیلی ، بازار تیلی و هکدا دیمک تیوش بولور .
 هر بر عالم و ادیب اوشبو روشلی آیورمینی واشبو معنا اوزره
 بولونی قبول ایتسه کرک علم و فن مقتضاسی اوشبودر .

قالدی خلقننگ یساغان آیورمه سی . اول آیورمه ننگ قسقه چه سی
 اوشبو : عامه ناس (عوام) آنکلاردای تیل بولسه عامه تیلی ، اورام تیلی
 اگر سوزنی عامه آنکلاماسدای ایداسه ادبی تیل دیورلر .

هر بچه و فارسیچه دین سوز لر قاتوشدر لسه و کرکماس تکرار لر تیقولسه
 اوز تیلینی یخشی بلوب باشقه تیلنی بلمگان کشی آنکلاماسدای قیلونسه
 شول تیلنی ادبی تیل و فصیح تیل دیورلر .

(*) مثلا یاقشی = یخشی ، جانغور = یغمور ، جوق = یوق ، جیل = ییل ،
 جلی = یلی ، آیتقان = ایتکان ،

مثلا بر كشينك : « من بوكتابنى باشدين آياق اوقودم نى ايتكانىنى
 آنكلادم وكونكلمه آلدن » ديگان درست و تيوش سوزلر بو آيور ماغه كوره
 ادبى دگل ايمش ده بر متكلى محررنك : من بو كتابى من اوله الى آخره
 قرائت ايتدم و معانى مندر جه سيني فهم فيلدم واز برده ايتدم دبهكى ادبى ايمش .
 عجا عكس الحقيقه ! ايكى تيل آراسيني بولاي آيور و خطادر . چونكه
 ادبى بولوده بلاغت و فصاحت كر كدر فصاحتده شول تيلنى يخشى بلگان
 آدملىر مشقتسى آنكلارلق بولمقى شرطدر عربچه بلگان تانار و ترك
 مذكور سوزده بولغان عربى سوزلر نى نچوك بلسون ايزلاو گه و سوراوغه
 محتاج بولور . بلكه حقيقته اولگى يالانغاچ تانار چه سوز تانار چه نك علوم
 ادبيه سينه بيك موافقدر شونك ايچون اول سوز ادبى و صونكى جهل علوم
 ادبيه شرايطينه خلافدر شونك ايچون ادبى دگلدر و لكن كتابى
 ديهك مهندر .

بزده بازار تيلى و كتاب تيلى ديو آيورمه بر درجه درست بولور
 ايسكى زماندين بير و تورلى سبيلر ايچون عالملىر كتابلارنده تورلى لغت
 قاتشدر و ب و آنكلار داي كشيلىر ايچون تورلى قيدر برله آرتغراق نرسه لرنى
 آنكلاتوب يازه كلگانلىر بونلار نك كتابده يازغان تيللىرى عربچه فارسىچه
 عثمانلىچه و اوزمزنك تانار چه دين ياصالغان بر تانلى پالاو كى بولوب
 عادتجه خلق تيلندىن آيورلغان و كتاب سوزلرى يخشى سوزلر بولغاندين مو
 يا كه عرب تيلى و خلقى اسلامچه سوكلو بولغاندين مو خلق بور و شلى عبارتكه
 قزقانلار و قدر لو و هر كتاب يازغانده شولاي يازونى يخشى كورگانلار
 و بر تيلگه كتابچه و باشقه سينه اورامچه ديگانلىر بز نك تيلمز گه كوره
 اوشبور و شلى آيورمه درستدر *

قالدى كه : مجله و غزيتته لرنى و عوام ايچون كر كلى رساله لرنى
 قايتيلده يازو كرك . بو باده منم او يهجه هر كم آنكلارلق خلق

اورام تیلی دیسه لرده درست ادبی تیل اوزره یازو کرک ایسکیچه کتاب تیلی ویالغوشوب خلقنک ادبی دیگانی اوزره یایسه عثمانلی ترکلری کبی یسانمه لاق کور ساتوب یازو تیوش دگل . تا که یازلغان نرسه نی یازو نانوغان وتیل بیلگان که سینه بارده آنکلاسون معرفت و درست فکر میدانغه چیقسون و علم و هنر ایل آراسینه تارالسون علمانغه خامس بولوب قالماسون مگر ترک تیلینک تانار ، اوزبک ، قفقاز (اذر بیجانلی) عثمانلی و باشقه گروهلری آراسنده آنکلاشور لاق درجه گه کلمکی بیک تیوشدر . توغان توغاننک تیلینی آنکلاماسه ، فرداش فرداشنک زار و مونکینی طنکلاردای بولسه بیک کوب الوغ فائده لاق قولغه کرماس قیلغان امیدلر بیلگه اوچار یوقغه چیقار البته ترک طائفه لری بر بریننک تلملرینی آنکلاشوردای درجه گه کلسه لر عوام ناس هم آرتق مشقتسز آنکلاردای اورته واورتاق تیل حاصل ایتسه لر کوب فائده لاق حاصل بولاچاق .

تربیه و تعلیم حقنده احمد جان خلفه ننگ فکری

تعلیم دن مقصود تربیه در . تربیه انساندن مطلوب بولغان غایه کمالغه آنی ایرشدرمک ایچون لازم و کرک نرسه در . انساندن مطلوب بولغان غایه کمال ، آننک بر حال گه کیلمکی در ، که اول هازده انسان ، اراده سین الله تعالی ننگ اراده سینیه باغلاب (ربط ایدوب) جمیع حرکات و سکناتنده اوزینه و عیالینه - و ملتینه - و دینداش لرینه حتی جمیع انسانلرغه فائده لیکنه بولور . صوگره اوزیننک شولای بولغانن بولوب مسبب الاسبابی بولغان الله تعالی دن راضی - والله تعالی ده اول انساندن راضی اولور . واکن علم النفس - و علم تربیه - و علم اخلاق فنلرنده بیان اولنغان نوامیس که بناء تربیه انساننی آنندن مطلوب بولغان حالت گه ایرشد

آلمیدر؛ مگر تربیه انساننی بر حال گه ایرشدره الادر که انسان اول حالند
 عقلین طور ایتوب - میل و اراده سین اوز اختیارینه آلوب، اوزین اوزی
 کور کام خلقلی قالبینه قیارده، اوزیننک دینی - وادی معیشتی ایچون بر
 مسلك تعیین ایته آلور. وهم شول مسلكنده اوچراغان مادی و معنوی
 هلاک ایتوچی نرسه لردن اوزین اوزی صافلاب و شولای ایتوب اوزین
 اوزی غایه کمال غهده ایرشدره آلور.

بو حالت ایسه، انسانغه ادب امة - وادب شخص دیدکاری ایکی
 توری ادبنی آلدرو برلنگنه حاصل بولادر.

ادب امةنی آلدرمق، بولندیغی امة ننگ دینین - و آداب اجتماعیه سین
 و عادات - ولغتین - و علوم و صنائعین - و تمدنی ننگ باشلانور ووشین -
 و سببین - و فسادیننک سببندین عبارت بولغان احوال معاشیه و ادبیه سین
 آلدرمقدر. اما ادب شخص ایسه، بر حاله در که انسان عالم بولسه ده،
 اول معنی بولماسه ادیب بولا آلمیدر. قایچان اول معنی سی بولسه،
 علمی ادبکه قاتشورده - تعلیمی تادیب برلن بر گه بولوب فکری و ذوقی
 اوتکین بولور، بس هر نرسه ننگ خیرین شرنندن - حسنین قبیچندن
 مقبولین غیر مقبولندن - فائده لیسین ضرر لیسندن آیرر.

صونکره بو ایکی توری ادبنی تعلیم - و آلدروننگ ایکی توری
 طریق: بری تجربه، ایکنچیسى معاشرت (کشیلر گه قاتشو) در. تجربه برلن
 انسان ننگ اشیانى - و آنلرننگ احوالین - و بر برینه نسبتین طانوی قوتلنده در.
 معاشرت برلن انسان اوزیننک شعورین غیرننگ شعورینه قوشوب
 آرتدرغه نیوشلی بولغانین آرتدرا - و باصدرغه تیوشلی بولغانین
 باصدرا آلدرا. باشقه احساساتده شول قیاسچه در.

انسان، بو ایکی طریقدن علم وادب حاصل ایتار ایچون اوچ توری

موضوعه و آنلردن بحث و تفتيشكه محتاج بولادر.

برنجی الله تعالى: انسان ذاتنده - و جميع حرکات و سکناتنده الله تعالى گه باغلی (مربوط) و آنکا مخلوق بولغانغه، آنی بلوگه و هر جهتدن آنکا محتاج بولادر.

ایکنچی علم طبیعتدر. چونکه انسان اوزیننک اصل قوامنده و دوامنده توفراق - و صو - و هوا - و اوت - و غیر حیوانات و نباتات کبی بالجهله آنی محیط بولغان اشیاء طبیعیهدن مستمددر. شوننک ایچونده علم ایکی قسم اولوب، علم ادیان - و علم ابدان دیو بیورمشلردر. صونکره انسان، الله تعالى دن (حقیقه) و اشیاء طبیعیهدن (ظاهرا) استمدادنده اوزی کبی انسانلرغده محتاج بولغانغه، مواد تعلیمنی اوچ اصولگه بنا ایتمشلردر: بری علم الدین، ایکنچیسی علم التعارف الانسانی، او چونچیسی علم الطبيعیاتدر بس توحید علمی - قواعد دینییه - و قرآن علمی - و دین اسلام ننگ نیچک و قایچان - و قایدده باشلانوی - و نیچک مذهبلر گه بولنوی (یعنی دین اسلام ننگ تاریخ و جغرافیاسی) - و سیر النبی علیه السلام و أئمه مجتهدین ننگ تراجم احوالی کبی شیسر، علم دین گه کره لر.

علوم دینیهدنی او گراتودن مقصود، بالانی او امر و نواهی مقدسه موجبنچه عمل (قوی) الی اولاراق اشلر گه عادتلندر و گنه توگلدر؛ بلکه مأمور به و منهی عنه بولغان اعتقاد و اعمال و اخلاق اوزرینه احساس و شعورلرین قوزغانتمق ایله در؛ چونکه دین ننگ قلبکه استیلاسی مطلوب بولغانغه، آننک مداریده سوء اخلاقدن نفرت - و حسن خلقنی موجب بولغان اعتقاد قلبی و حکم فکریدر.

ایکنچی اصل علم تعارف الانسانیدر. تعارف ایسه، نطق و تجربه برانگنه حاصل بولادر. نطق، انسانده بر صفتدر که، انسانلر آننک

سببلی احساسات نفسانیه لرین بربری آراسنده بولشه - و آنکلاشالر .
 بو ایسه ، هر قوم ننگ اوزلری آراسنده اصطلاح اولنغان لغت نی استعمال
 برلنگنه تمام بولادر . لغت ، کونکله بولغان خصوصی افکار و احساسات ننگ
 ترجمانی بولغانغه ، بالاغه لغت اوگراتودن مقصود ، براوننگ سویله گانین
 یا که یازغانین آنکلاونیغنه اوگراتو ایمزدر . بلکه بالا شول لغت برلن
 اوزیننگ کونکلنگگی افکار و احساسات ننگ ایگنچکه لرین سویلاب
 ویازوب آنکلانا بلونی ده اوگرتیمکدر . یعنی بالاننگ لغتی آنکا منقاد
 بولوب تله سه نیچک یازارغه و سویله رگه مقتدر بولسون . قراءت - کتابت
 حسن خط - املا - انشاء - ادب اللغه بو قسم گه کره لر . لغت اوگراتو
 بالاننگ لغتینه محبتین و بیوک بر قومگه عضو بولو برلن ماقتانوبین - مثلاً بزده
 ترک و تاتار قومندن بولوینه شادلانوبین قوزغانا طورغان روشده
 بولورغه کرک .

آخری وار

تاریخدن بر صحیفه

۵ نچی ساندن صونک

(۲) روحانیلرنی امتحان و آنلرنی اورنغه قویو و آنلرنی امتحان
 قیلوچیلر کملر بولوی .

داخلیه ناظری قاطنده نابینی ساویتنیک کاظم بیک ننگ فکر نچه مفتی
 و قاضیلر حکومت طرفندن و ملالر خلق طرفندن صایلانغان بولورغه کرک *
 مجله ننگ دورت نسخه سنده (تاریخدن بر صحیفه) عنواننده یازله کلگان
 ۱۸۸۳ سنه ۳ نچی نومرلی روسکی ژیستنیگ ژورنالنده یازلمش مقاله
 میسیونیریه ننگ یازله کلگان ترجمه سی ایدی تمام بولدی و مترجم طرفندن
 الحاق ایدلگان سوزاوشبودر :

بو مقاله نی باشدن آخرینه قدر تعصبنی بر یاقفه طاشلاب توغریغنه
 قاراساق کورابز که روسیه قوی آستینه کرگاندن بیرلی بابالرمرننگ

آزادلق ایچون کورگان عذابلری و دشمانغه قارشى طرشواری کوب بولدی . قزان آلونغاچده ، تاتارلرننک تامورین بترورگه طروشديلر ، ممکن بولمى ؛ چونکه تاتارلرننک ، اول زمانده اوق حاضرگی مدنیلر شکللی یاکه یخشیراق بر مدنیتهکه استعدادلری بارایدی یاکه ترغریسی مدنیلر ایدی آنلر اوز اشلرنده هر بولونی (حریتنى) اول وقتده اوق الله طرفندن بیرلسکان بر رحمت دیب بله لر ایدی . دین اشنده تربیه اخلاق یولنده اوقو و اوقتو توغر و سنده اوزلری تلا گانچه و کامل آزادلقده بولونی یارانالر ایدی . شونکا کورهده روس قولى آستینه کرگاندن صوننک بو نعمتلر قولدن کیتماسون ایچون تن عذابى جان عذابى برلان طرشديلر . تاتارلر طش نرسه لرگه اول قدر کوب التفات قیلمیلر ایدی . آچه تولاو اورندن اورنغه کوچو یورطلرندن قوولونی بر نرسه گه صانامیلر ایدی فقط بایاغى اشلرده آزادلقنى همه نرسه دن آلدی توتهلر ایدی وبوننک ایچون همه سى بر یولی جان بیرونى آزادلقنى قولدن یبارودن آرتق صانیلر ایدی . ایکانیرینا فتارایه غه قدر ظلم اصولی برلان تاتارلرنی ینکه آلمدیلر ؛ فقط ایکانیرینا فتارایه ننگ سیاستى باشقه لر نقندن کوب آلغه چقدى . ۱۷۷۰ نچی یللرده مسلمانلر آره سنده مسجدکو بایگاننى کوروب باشقه چه توقتاتورغه یول تابهغاج مسلمانلرغه ایرکنلک بیرهم دیب ۱۷۷۳ نچی یلده مسجد صالحوده آزادلق بیردی ؛ تاتارلر بونکا بیک مهنون بولدیلر . لکن آراده عقللی ملالر وفکرلی آدملر بولغانغه کوره بوننک برلانگنه حکومت طرفندن قناعت قیلونمى . اوفاده « دوخونى صابرانیه » آچلدى و آنکا حکومت طرفندن « مفتى » قویلغانلق سببلى مفتى آرقلى باشقه مسلمانلرنى اولاو ینکل بولدى . مفتىک بولغانچه مسلمانلر ملالرنى اوزلری صایلاب قویوب آنلرنى دین اشلرنده پیغمبر شکللى دنیا اشلرنده پادشاه شکللى الوغلاب آننک مصاحتینه مراجعت برلان خلق اوز آره اش کوره لر ایدی . مفتى لك بولغاندن صوننک ملالر مفتى آرقلى قویوله باشلادیلر . طبیعى ،

مفتی حکومت طرفندن بولغاچ ، هر اشدہ حکومت موزیقه سینہ ایاروب
 بیی ایدی . بوننک اوستینه مفتی ننک دین بلوی لازم بولماوی ده
 اوستالگاچ ، (نادان ننک دینن کیومینه تگوب قویه لر) مقتضاسنچه ، اوزی
 دین دیب بلسکان نرسه لر نی ملالردن صوری ایدی . و آنلر نی شوندن غنه
 امتحان قیلہ ایدی . ملالر مفتی آرقلی قویله باشلانغاچ ، خلق ننک ملالرغہ
 محبتی سونه باشلادی . آراده یخشی ملالر آزایه باشلادی . بوندن صونک
 بخارایوروب او قوب قایتوب مسلمانلر ننک حاللرین کوزلرینه کورساتوچیلر
 چغه باشلادی . لکن حکومت ننک سیاستینه اونکایسز طویولغانغه کوره
 بخارادن قایتقان شا کرد امام قیلونماسون نظامی بیرلدی . آننک برلانده
 تمام بولدی ، توری یوللر ازلاب ملالر نی حکومت اوزیننک مفتی دن
 باشقه اداره باشقلری آرقلی اوتکاره باشلادی . مسلمان مکتبلری
 حکومت قوی آستنه کرتلسون امرلری بیرلدی . حاصلی بابالرمز ننک
 (تاتارلر ننک) جانلرندن آرتق سانانغان هریتلرینی تورلیچه آلوزغه طرشدیلر .
 و آلوب بتردیلر .

فقط الوککی حکومتننک قورغان توزاغی آرقه سنده بعض بر تعصبمز
 فالغان که اول فن اوقتلماوی در . اگر الوککی حکومتنک « ملا بولورغه
 تلاگان کشی اورسچه یازه بلسون » دیکان نظامی اورنینه مسلمانلر
 بر میتریکه اشی قاراو اوچون ملا بولاچق آدم اوچ دورت یل فقط
 روس سوزی بیکلا گانچه ، آنا تلنده انسانیتکه خدمت ایته تورغان ،
 خلقینه یاردم بیره تورغان ، ملت ننک کوزین آچه تورغان علم و فن اوقوغان
 بولوی لازم بولسون و ملا بولاچق بولغانلر رسول الله ننک (صلی الله
 علیه وسلم) « قایده معرفت نوری تابولسه شوندن آل ! » دیگان
 سوزی مقتضاسنچه نظام قویغان بولسه ایدی ، مسلمانلر بز تاتارلر بز
 دیوب کوکراک قاغوب عالم انسانیتده افتخار قیلہ آلورلار ایدی دیوب بلهم .

فہرست

صحیفہ	
تفسیر سورة البقرة	۱۶۰
الشمائل الشریفہ	۱۶۲
مدرسہ لراصلاحی	۱۶۴
سید احمد خان ننگ ترجمہء عالی	۱۷۳
تیل	۱۸۱
تربیت و تعلیم حقندہ احمد جان خلفہ ننگ فکری	۱۸۵
تاریخدن بر صحیفہ	۱۸۸

مجلہ ایچون شرایط اشتراء

قزاندہ و باشقہ یرده ایلتوب تابشرو ایچون

بر یلغہ ۳ صوم .

ادارہ دین ہر نسخہ ۱۲ تین

ادارہ اوز یورطمدہ پنجشنبہ و جمعہ کوندین باشقہدہ اولی دین صونک
اویچ ساعتدین بشکاچہ ادارہدہ یموش کور لور .